

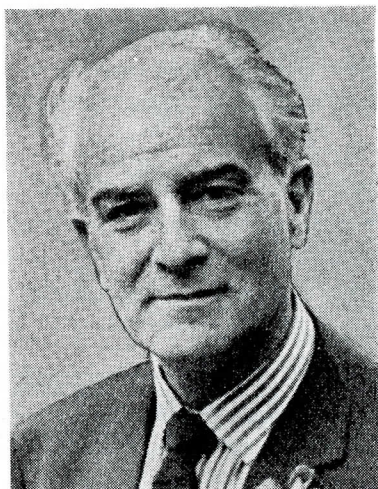
A A R H U S   T E A T E R

AARHUS TEATER

Direktør Allan Fridericia
Teatersekretær Jesper Gottschalch
Sæsonen 1964-65

Tyrefægtning – ikke toreadorvals

Erling Schroeder

Anouilh har nu holdt »frikvarter« over fire år. Han har moret sig med at sætte andres stykker i scene, men ikke skrevet. Imidlertid går Anouilhs gamle stykker verden over. For et årstid siden gav han tilladelse til udenlandske opførelser af »*Stakkels Bitos*« og siden er det blevet opført med held i London og på tyske scener. »*Stakkels Bitos*« havde premiere i Paris 1954 og opfattedes dengang som et indlæg i debatten om fransk politik i forhold til Alger-krigen og især til retsopgøret efter 2. verdenskrig. Det var før De Gaulle kom til. Anouilh mente, at dette opgør var for privat fransk til at have interesse udenfor landets grænser. Men det har

vist sig, at denne beske teaterleg besidder et ganske alment sigte.

Det er en politisk revy, De vil få at se i aften, spillet som maskefest. (Forresten har både Karen Blixen og Jean Genet også interesseret sig for maskerader). På scenen går vi til angreb under dække af masker, der forestiller politiske personligheder fra den franske revolution. Men vi spiller med klart sigte på vor tids europæiske politik. Danmark ikke undtaget.

Mellem de to hovedroller, Bitos og Maxime står en kamp på liv og død, en tyrefægtning, hvor den fattige, kompleksfyldte og hævngherrige Bitos er tyren og den rige Maxime matadoren, støttet af sine fornemme venner, der spiller pica-dorernes rolle. De vil se blod!

Publikum behøver ikke at have særlige historiske forkundskaber; vigtigere er det at have interesse for det politiske liv, og for politikernes frygtelige dilemma mellem moral og det, der forekommer dem tvingende nødvendigt. Den franske revolutions filosofi og eksperimenterelyst skabte de politiske grundtyper, der som ekko'er er jaget gennem vort politiske liv de sidste næsten to hundrede år. Nu, da vi, i atomalderen, i vor rådvildhed er i færd med at forlade den klassiske politiske tænkning i håb om at finde frem til nye veje og ny nødvendig livsholdning, får replikker og situationer i »*Stakkels Bitos*« ofte et helt grotesk og tragisk skær.

Når Camille Desmoulins for eks. i revolutionsakten udbryder: »Vi har svoret, at al vor viden og al vor fornuft *altid* skal være et bolværk mod tyraniet«, så vender denne unge replik sig mod os med en uhyggelig tvetydighed.

På mange måder er Anouilh's teaterleg i sin form episk teater, et lærestykke, men uden Brecht's kommunistiske pegepind. Den russiske instruktør Sergej Majorov har udtalt, at »*Stakkels Bitos*« vil blive opført i Moskva, men det er jo nok muligt, det bliver omredigeret efter Khrustjovs fald. På Aarhus Teater bestræber vi os på at spille stykket, som det er skrevet. Dog med nogle nødvendige forkortelser. »*Stakkels Bitos*« ender ikke med en eksplosion, men med en menneskelig pointe. De endelige konklusioner må tilskuerne drage på vejen hjem fra teatret. Hvilke eksplosioner disse kan føre til, vil tiden vise.

Erling Schroeder.

PS.

I princippet er iscenesætteren imod at skrive programartikler, men principper bør jo brydes. Trods sin almenhed er »*Stakkels Bitos*« jo et meget udansk stykke i sin »esprit« og derfor ikke let at gå til for danske skuespillere og for et dansk publikum. Vi mangler den klassiske træning. Bitos hører oven i købet ikke til den gruppe stykker, som også Anouilh har præsteret, der kaldes *pieces bien faites*. Men hvad det muligvis kan mangle i perfektion erstattes af digterens dybe indignation og frygtelige indsigt i vor uhyggelige natur. Måske en bøn for os umennesker om det vi kalder »menneskelighed«?

Å nej, en sådan bøn er nok for sentimental. Lad os betragte stykket som et billede, et tegn, en heroglyf.

E. S.

Jeg har ikke nogen biografi, og det er jeg glad for. I øvrigt er jeg født den 23. juli 1910, kom meget ung til Paris og gik der i Colbert's mellemskole og senere på College Chaptal. I $1\frac{1}{2}$ år studerede jeg retsvidenskab og tilbragte 2 år på et forlag, hvor jeg tog undervisning i præcision og skarpsindighed og forfejlede derved studiet af digterkunsten. Efter premieren på mit debutskuespil »*Hermelin*« besluttede jeg udelukkende at hellige mig teatret og af og til film, det var en dumhed, men alligevel har jeg gjort, hvad jeg kunne for at gennemføre det. Jeg har intet som helst at gøre med journalistik. Med hensyn til film har jeg kun et par sangspil og farcer på samvittigheden – alle er forlængst glemt. Og hvad angår den øvrige del af mit liv vil jeg, hvis højere magter tillader det, beholde enkelthederne for mig selv.

Jean Anouilh

Personer der medvirker i stykket

Robespierre (1758–1794)

fransk revolutionær. Oprindelig sagfører. Tilsluttede sig som medlem af Nationalforsamlingen (1789) det yderste venstre og vandt stor indflydelse i Jakobinerklubben. Insisterede i konventet på Ludvig den XVI's henrettelse. Behersket af den parisiske pøbel måtte også konventet overgive sin magt til det af Robespierres styrede velfærdsudvalg, hvorved rædselsperioden begyndte (1793). På grund af sine overgreb blev Robespierre til sidst selv anklaget af konventet (27. juli 1794) og henrettet.

Saint-Just (1767–1794)

fransk revolutionsmand. Medlem af velfærdsudvalget, hensynsløs tilhænger af rædselsregimet. Henrettet efter Robespierres fald (28. juli 1794).

Danton (1759–1794)

fransk revolutionsmand. Medlem af Nationalforsamlingen og konventet. Foreslog republikken indført efter kongens flugtforsøg (1791). Andel i opstanden (26. august 1792), ledende til juli 1793, da han søgte at samle alle patrioter til værn for revolutionen. Afsat og henrettet af Robespierre (5. april 1794).

Tallien (1767–1820)

fransk politiker. Blev i 1792 udstødt af Jakobinerklubben. Sat i fængsel. For at redde sit eget liv åbnede Tallien i den 9. thermidor angreb mod Robespierre og voldte hans fald. Derefter blev hans thermidorianernes fører.

Mme. Tallien (1773–1835)

Therese Cabarrus, datter af grev Francois Cabarrus, der var købmand og finansmand, blev kun 16 år gammel gift med

markis Fontenay, skilt fra ham april 1793. Derefter blev hun Talliens elskerinde, efter at han havde reddet hende ud af fængsel, og senere gift med Tallien. I 1802 blev hun skilt.

Mirabeau (1747–1791)

greve, den franske revolutions største statsmand. Forsøgte til det sidste at hindre dennes udartning til forfølgelse og anarki. Mirabeau gennemtvang 3. standssejren i Nationalforsamlingen og ivrede for et demokratisk kongedømme, men døde inden planerne kunne virkeliggøres 2. april 1791.

Camille Desmoulins (1760–1794)

fransk revolutionsmand. Studerende – sammen med Robespierre – i Collège Louis-le-grand i Paris og blev advokat. Medvirkende til Girondinernes fald. Efter disses fald blev han mere mådeholden og gjorde sig i sit eget blad »La Cordelier« til talsmand for et mindre umenneskeligt regime end det terroisterne udøvede. Faldt i unåde og blev i 1794 henrettet.

Lucille Desmoulins (1770–1794)

blev den 29. december 1790 gift med Camille Desmoulins. Blandt bryllupsgæsterne var Robespierre, som i øvrigt selv var forelsket i hende. Lucille blev henrettet godt en måned efter sin mand. Robespierre gjorde intet for at redde hende.

Ludvig den XVI (1754–1793)

fransk konge fra 1774 – en godmodig mand og under indflydelse af sine omgivelser, især af sin dronning Marie Antoinette. Det lykkedes ikke for ham at afværge en katastrofe gennem Turgots og Neckers reformer. I 1789 måtte Ludvig den XVI sammenkalde stænderne. Magten gled hurtigt over til Nationalforsamlingen og ved et mislykket flugtforsøg i 1791 svækkedes hans stilling. Under stormen på Tuilerierne den 10. august 1792 fængsledes Ludvig og afsattes den 21. september 1792. Anklaget for landsforæderi og dømtes til døden. Henrettedes den 21. januar 1793.

Marie Antoinette (1755–1793)

østrigsk prinsesse. Elskede musik og skuespil men var ellers uden begreb om anden kunst. Bidrog i 1776 til Turgots fald. Fængsledes med sin familie den 10. august 1792. Hun viste megen sjælestyrke under de følgende ulykker. Blev henrettet.

Jesuitter-pateren

Jesuitterordenen (Jesu selskab) en af Ignatius Loyola stiftet og en af pave Paul III 1540 stadfæstet orden, der først og fremmest trådte i Modreformationens tjeneste. Gennem skrifter og undervisning virkede jesuitterne for kætteriets udryddelse og den katolske tros udbredelse samt styrkelse af pavens magt. Den opportunistiske udartning og deres moral-lære og deres økonomiske magt medførte, at jesuitterne opløstes i 1773, men genoprettedes 1814.

Personer der omtales i stykket

Jean Clootz (1755–1794)

fransk revolutionær og politiker. Var født i Tyskland, men kom meget ung til Frankrig. En varm tilhænger af revolutionen og talte ofte hårdt i Jakobinerklubben. For Clootz var en verdensrepublik målet med revolutionen. Henrettedes 1794.

Francois Chabot (1757–1794)

franciskanermunk, fransk politiker. I 1792 blev han medlem af konventet og stod Danton meget nær. Deltog i arbejdet på forfatningen i 1793 og spillede en betydelig rolle. Henrettedes i 1794.

Jean De Sechelles (1759–1794)

fransk politiker. Henrettedes i 1794.

Hébert (1758–1794)

fransk politiker, leder af Hébertisterne. Henrettedes i 1794. Var medredaktør af bladet, det frygtede »La Cordeliere«.

Ordliste til stykket

Capét:

Tilnavn til den franske konge, Hugues, der var stamfader til Capétingerne. Navnet borger Capét tildeltes Ludvig den XVI som familienavn, efter han var blevet afsat 1792.

Clermont:

Højesteretshovedsæde i Frankrig. Clermont ligger i Auvergne i Midtfrankrig og er sammenvokset med byen Ferrand. (Clermont-Ferrand).

Conciergeriet

ligger i Paris. Fremviser stadig for turister. Det var her arresterne (aristokraterne) ventede på dødsfærd. (Anouilh har sikkert tænkt på en lignende lokalitet i den store franske provinsby Clermont-Ferrand.)

Guillotine:

En faldøkse til brug ved halshugning (opkaldt efter lægen Joseph Guillotin).

Jakobinerklubben:

Politiske klubber under den franske revolution, både i Paris og i de store franske provinsbyer. Opkaldt efter sit lokale i et jakobinerkloster (dominikanerordenen), talte oprindeligt mange Girondinske medlemmer, som efter kongens fængsling udskiltes, hvorefter klubben repræsenterede den yderste radikalisme (Robespierre, Danton). Opløstes efter rædselsstyrets ophør i november 1792.

Karmeliterklosteret:

Karmeliter-tiggermunkeordenen udgået fra et 1156 grundet samfund af korsfarere på Karmels bjerg. Ordenens regel fik pavelig stadfæstelse 1226.

Korrupt:

Moralsk fordærvet – bestikkelig.

Kollaboration:

Samarbejde (med fjenden).

»*La Cordeliere*«:

Fransk yderliggående revolutionsblad, nærmest en smudsavis.

Nationalforsamling:

Et af Frankrigs 3. stand af 17. juni 1789 antaget navn til betegnelse af hele folkets repræsentation.

Nationalkonventet:

Fransk folkevalgt forsamling (kun mænd kunne vælges), der efter Ludvig den XVI's fald sammentrådte den 20. september 1792.

Prairial-lovene:

Love, der er lavet i prairial (se Thermidor).

Revolutionstribunalet-revolutionskomitéen:

Besad den egentlige magt på den tid og blev oprettet af nationalkonventet den 10. marts 1793 og havde til opgave at opspore og straffe alle anslag mod revolutionen. Dødsdømte indtil 27. juli 1794 2774 personer. Ophævedes den 17. maj 1795.

Thermidor:

Revolutionskalender, indførtes den 5. oktober 1793, bestod til 31. december 1805. Navnene på de nyindførte måneder var: vendémaire (vinmåned), brumaire (tågemåned), frimaire (frostmåned), neôse (snemåned), pluviôse (regnmåned), ventôse (blæstmåned), germinal (spiremåned), florial (blomstermåned), prairiâl (græsmåned), messedor (høstmåned), thermidor (varmemåned), fructidor (frugtmåned). Grundprincipperne er, at den republikanske kalender skal tælle 12 mdr., der er lige lange, og hver tælle 30 dage delt i 3 dekader, samt at resten af året på 365 dage udfyldes med 5 tillægsgage, i skudår forøges til 6 dage.

6. forestilling sæsonen 1964-65

STAKKELS BITOS

(HOVEDERNES MIDDAG)

Et skuespil i 3 akter

af

JEAN ANOUILH

Oversat af *Mogens Dam*

Iscenesættelse: *ERLING SCHROEDER*

Dekorationer: *Ivan Mogensen* – Kostumer: *Maria Deleuran*

PERSONERNE

Bitos	forestillende	Robespierre	<i>John Hahn-Petersen</i>
Maxime	—	Saint-Just	<i>Erno Müller</i>
Julien	—	Danton	<i>Gunnar Lemvig</i> (som gæst)
Brassac	—	Tallien	<i>Gyrd Løfqvist</i>
Vulturne	—	Mirabeau	<i>Edouard Mielche</i> (som gæst)
Philippe	—	Jesuit-pateren	<i>Troels Munk</i>
Deschamps	—	Camille Desmoulins	<i>Asger Bonfils</i>
Franz Delanoue		.....	<i>Lars Lunøe</i>
Victoire	—	Lucile Desmoulins	<i>Hanne Ribens</i>
Amanda	—	Mme. Tallien	<i>Tove Maës</i>
Lila		.....	<i>Elin Reimer</i>
Charles, Maximes kammertjener		.....	<i>Jørgen Fønss</i>
Joseph, kok		.....	<i>Erling Dalsborg</i>

Handlingen foregår i en stor fransk provinsby –
nogen tid efter 2. verdenskrig.

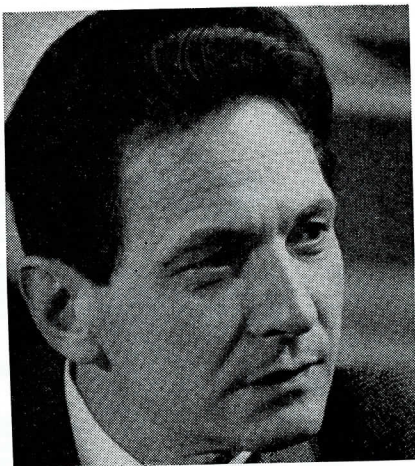
Pelsværk leveret af buntmager *Alfred Sørensen*

Overregissør: *Harald Møller*
 Regi: *Jørn Walsøe*
 Scenemester: *Aage Rishøj*
 Belysningsmester: *Carl E. Andreassen*
 Frisør: *Caroline Nielsen*
 Instruktørassistent: *Peter Eszterhas*

Ophold efter 2. akt.
 Spilletid ca. 2 1/2 time.

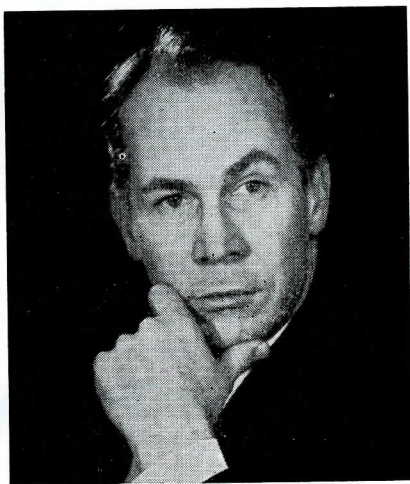
John Hahn-Petersen
– Bitos –

Erno Müller
– Maxime –

Gunnar Lemvigh
– Julien –

Gyrd Lofqvist
– Brassac –

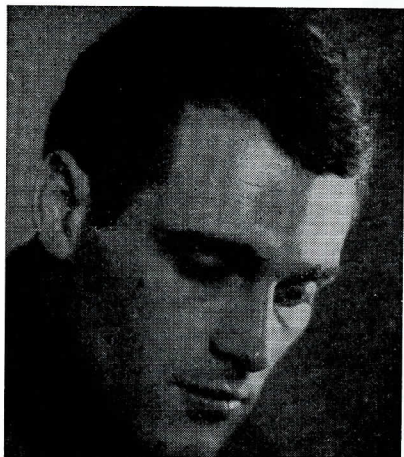
Eduard Mielche
– Vulturene –

Asger Bonfils
– Deschamps –

Troels Munk
– Philippe –

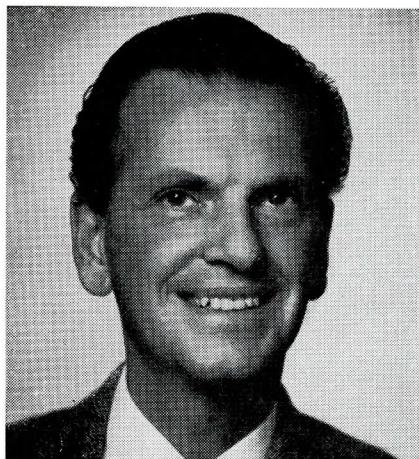
Lars Lunøe
– Franz Delanoue –

Hanne Ribens
– Victoire –

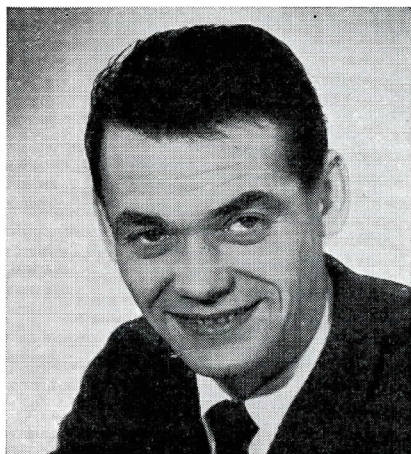
Tove Mæls
– Amanda –

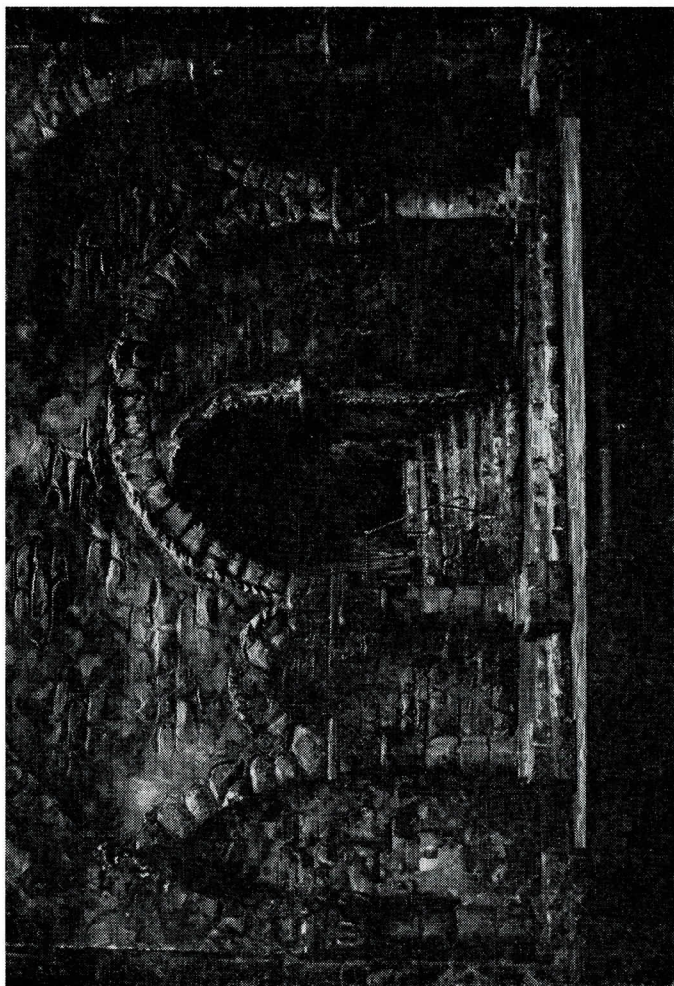
Jørgen Fonss
– Charles –

Elin Reimer
– Lila –

Erling Dalsborg
– Joseph –

Ivan Mogensens dekorationsmodel til »Stakkels Bitos«

En dame- komedie

Ebba Torstenson

I løbet af februar har teatret premiere på den århusianske forfatterinde, Ebba Torstenson's nye skuespil »En Damekomedie«. Stykket foregår i vor tid og handler om 2 enlige mødre – de er halvsøstre – og deres døtre. Som miljøskildring indtager »En Damekomedie« en særegen plads, og handlingen, der slutter med, at den ene af de unge bliver gift med »slør og myrter«, gennemløber adskillige vittige faser – også fordi den yngste af pigerne langt fra skildres med den manglende forståelse, der kendetegner så mange ældres indstilling til ungdommen. Ebba Torstenson yder en sjov og usædvanlig indsats. Forestillingen iscenesættes af Bodil Lindorff og de medvirkende er Ruth Brejnholt, Jane Jeppesen, Elsebeth Steentof og Bende Harris. Ivan Mogensen tegner dekorationerne.

DET KONGELIGE TEATER

Repertoiret for januar-februar 1965

SKUESPIL

William Shakespeare: <i>Julius Cæsar</i>	Aug. Strindberg: <i>Gustav III</i>
William Shakespeare: <i>Helligtrekongersaften</i>	Ludvig Holberg: <i>Erasmus Montanus</i>
Eugene Ionesco: <i>Kongen skal dø</i>	Kaj Munk: <i>Diktatorinden</i>
Bruun Olsen/Finn Savery: <i>Teenagerlove</i>	Instruktør: Edvin Tiemroth
Arthur Miller: <i>Efter Syndefaldet</i>	Nyindstudering ultimo januar

OPERA

Mozart: <i>Bortførelsen fra Seraillet</i>	C. W. von Gluck: <i>Ifigenia på Tauris</i>
Pietro Mascagni: <i>Cavalleria Rusticana</i>	Humperdinck: <i>Hans og Grete</i>
Kurt Weill/Bert Brecht: <i>Mahagonny</i>	Mozart: <i>Trylleflojten</i>
	Richard Wagner: <i>Tannhäuser</i>
	Giuseppe Verdi: <i>Rigoletto</i>

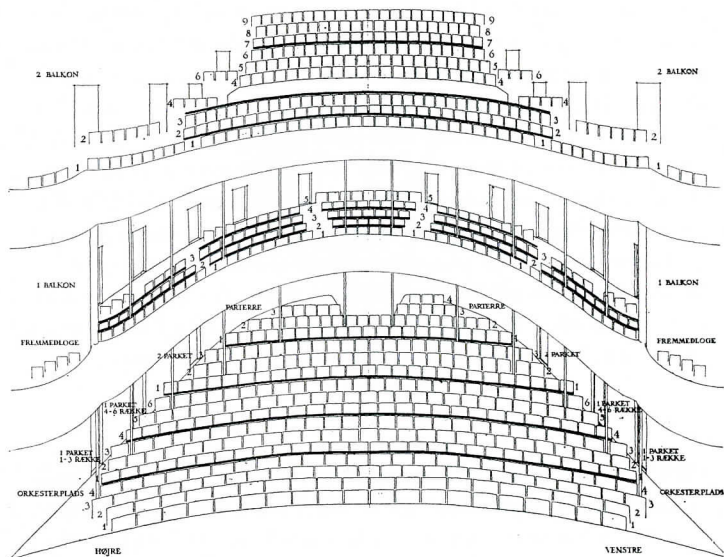
BALLET

Frederick Ashton/Ferd. Herold: <i>La Fille Mal Gardée</i>	Flemming Flindt/Delerue: <i>Enetime</i>
Saint Georges, Theophile Gautier, Coralli: <i>Giselle</i>	Birgit Cullberg/Knudåge Riisager: <i>Månerenen</i>
P. I. Tjajkovskij: <i>Svanesoen</i>	V. Galeotti/Jens Lolle: <i>Amors og Balletmesterens Luner</i>
Balanchine/Chabrier: <i>Bourrée Fantasque</i>	Nyindstudering primo januar

AALBORG TEATER har for at tilfredsstille og glæde den del af publikum, der stadig morer sig over de gode gamle operetter, valgt at opføre »*Styrmand Carlsens Flammer*« i januar-februar måned. De to mandlige hovedroller – henholdsvis Styrmand Carlsen og Kaptajn Hammer spilles af *Louis Miehe-Renard* (som gæst) og *Eik Koch* – den morsomme Sydhavsdronning af *Carla Hansen*. I øvrigt medvirker så godt som hele Aalborg Teaters personale samt et kor af statister og dansere. Forestillingen iscenesættes af Ole Walbom, Flemming Skov har komponeret dansene, der akkompagneres af Aalborg By-Orkester. Samtidig er man begyndt indstuderingen af Bertolt Brecht-forestillingen »*Soldat Svejlk fra den anden Verdenskrig*« med *Bodil Udsen* i den kvindelige hovedrolle og *Buster Larsen* i titelrollen. Hans Henrik Krause sætter forestillingen i scene.

ODENSE TEATER havde nytårsaften premiere på Stephen Sondheims festlige musical: »*Der skete noget sjovt på vej til Forum*«. Forfatteren har hentet inspiration til dette musikalske festfyrværkeri i Plautus' komedier, hvor intriger og forvekslinger afløser hinanden i en champagnestemning, der skulle egne sig til nytårspremiere. Iscenesættelsen er af Erik Bidsted og Kai Wilton, Jens Louis Petersen har taget sig af oversættelsen, og i hovedrollerne medvirker blandt andre *Preben Neergaard*, *Preben Borggaard*, *Jytte Elga Olga*, *Christian Glatved*, *Ebba With* og *Aksel Erhardtsen*. Dekorationer og kostumer er lavet af Henrik Bloch, og den musikalske ledelse har Hans Schreiber.

I næste måned kommer så John Ardens: »*Sådan noget sker ikke her*«. Denne satiriske komedie, der fornylig blev spillet på Piscators teater i Vestberlin, handler om politisk korrupktion og politisk magtkamp, er i sin bidende, men meget vittige form en anklage mod og et angreb på svaghederne i den parlamentaristiske styreform. Skuespillet iscenesættes af den unge engelske sceneinstruktør Geoffrey Reeves, der i sidste sæson vandt så stor anerkendelse på sin moderne opspætning af »*Julius Cæsar*«.

	Ord. pris		Ord. pris
2. balkon, 7.-9. rk.	3,00	1. balkon, 3. rk., midtfor ..	16,00
2. balkon, 4.-6. rk.	6,00	1. balkon, 2. rk.	16,00
2. balkon, 2. rk., siderne ..	7,00	1. balkon, 1. rk.	19,00
2. balkon, 2.-3. rk., midtfor	8,00	Parterre	9,00
2. balkon, 1. rk.	10,00	2. parket, 1.-3. rk.	11,00
1. balkon, fremmedloge ...	20,00	1. parket, 4.-6. rk.	16,00
1. balkon, 4.-5. rk.	12,00	1. parket, 1.-3. rk.	17,00
1. balkon, 3. rk., siderne ..	8,00	Orkesterplads, 1.-4. rk. ...	19,00

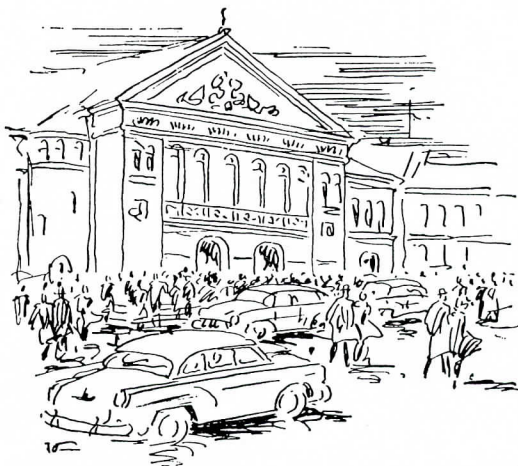
Billetter kan købes og forudbestilles uden forhøjelse 6 dage frem fra kl. 11-18 i Scalas forhal. Efter kl. 18 salg til forestillingsaftenen i billetkontoret i teatrets forhal. - **Telefon 2 26 22.**

Billetspriserne kan forandres ved gæstespil, tourneur og særforestillinger. - Ved tlf.-bestilling betales et noteringsgebyr af 15 øre pr. billet. - Alle ovennævnte priser er incl. garderobe.

Husk!

De kan gå i Aarhus Teater
for ca. halv pris
ved køb af 6 billetter
i Jydsk Folkescenes serie C og D
hvor De valgfrit kan benytte
2 billetter til hver forestilling
En god gaveidé

Kan købes hele sæsonen

Spørg billetkontoret – Telf. 2 26 22